

AUTOBIOGRAFIJOS TEORIJA IR PRAKTIKA (PHILIPPE'AS LEJEUNE'AS IR JOZEFAS FRANKAS)

Genovaitė Dručkutė

Vilniaus universiteto Literatūros istorijos ir teorijos katedros docentė

Kas yra autobiografija? Tai realaus asmens pasakojimas apie save patį, įsipareigojus sakyti tiesą. Philippe'o Lejeune'o 1971 m. parašyta monografija *Autobiografija Prancūzijoje (L'autobiographie en France)*, neseniai sulaukusi antrojo leidimo¹, padėjo solidžius pagrindus šiuolaikiniams autobiografijos – kaip žanro ir kaip literatūrinio teksto – tyrinėjimams. Ši knyga skirta esminiams autobiografijos žanro klausimams: tradicijos, tiesos sakymo būdų, „aš“ ir „kito aš“ santykių variantų. Vėlesniuose veikaluose *Autobiografinė sutartis (Le pacte autobiographique, 1975)*, *Aš yra kitas (Je est un autre, 1980)*, straipsniuose ir studijose Lejeune'as daugiausia dėmesio skiria tekstinei medžiagai, iš kurios randasi kūrinys, bei kaskart tikslina žanro branduolį ir ribas.

Šiame straipsnyje nagrinėjama knygos *Autobiografija Prancūzijoje*² problematika. Teorinės Lejeune'o įžvalgos iliustruojamos Jozefo Franko *Atsiminimais apie Vilnių*: iškeliamos žanri-

nės analizės problemos, teorinio ir praktinio modelio nesutapimai.

Prancūzų tyrinėtojo analizės išeities taškas – teorinio autobiografijos modelio konstravimo sunkumai. Kaip ir daugelis kitų žanrų, autobiografija yra sudėtinga ir nestabili struktūra. Tyrinėtoji sunku išvengti prieštaravimo tarp paties apibrėžimo ir apibrėžiamo objekto prigimties. Akivaizdu, kad nėra ir negali būti „grynos autobiografijos“, kuri atitiktų Lejeune'o (ar kito tyrinėtojo) definicijas. Autobiografijos savitumas atsiskleidžia per opozicijas – taip galima geriausiai pamatyti, kuris iš supriešinamų „literatūros, kurioje kalbama apie save“ žanrų priartėja prie teorinio konstrukto ar nutolsta nuo jo.

Kiekybės problemą papildoma (ir apsunkina) išskylantis kokybės kriterijus. Prie klausimo, kas yra autobiografija, prisišlieja kitas: kas yra gera, t. y. gerai parašyta, autobiografija? Nuo sprendimo apie faktą (*le jugement de fait*) neišvengiamai pereinama prie sprendimo apie vertę (*le jugement de valeur*).

Savo knygoje Lejeune'as formuluoja tokį autobiografijos apibrėžimą (jis tikslinamas kituose veikaluose): „Autobiografija yra retrospektyvus prozinis kieno nors pasakojimas apie savo paties gyvenimą, kai daugiausia dėmesio skiriama individualiai istorijai, ypač – asmenybės taps-

¹ Philippe Lejeune, *L'autobiographie en France*, Paris: Armand Colin, 1998.

² Lejeune'o tyrinėjimų angliški vertimai jau yra patekę į lietuvių literatūrologų akiratį. Žr. Gitana Vanagaitė, *Asmens patirties sklaida autobiografijoje. Doktoro disertacijos santrauka*, Vilnius: VPU, 1998; Gitana Vanagaitė, „Autobiografinis impulsas ir perspektyva. Retrospekcija“, *Lituanica* 2(38), Vilnius: LMA, 1999.

mui³. Ši samprata papildoma trimis skirtingomis kategorijomis:

1. Kalbėjimo forma (*la forme du langage*):

a) pasakojimas, b) proza;

2. Siužetas arba pasakojimo objektas (*le sujet traité*): individuali istorija, asmenybės tapšmas;

3. Autoriaus situacija (*la situation de l'auteur*): a) autoriaus, pasakotojo ir personažo (pagrindinio veikėjo) tapatumas, b) retrospektyvi pasakojimo perspektyva.

Ideali autobiografija turėtų atitikti visas išvardytas sąlygas. Kiti „literatūros, kurioje kalbama apie save“ žanrai, Lejeune'o nuomone, nelaikyti autobiografija, nes išpildo tik kai kurias nurodytas sąlygas. Memuarai neatitinka antrosios kategorijos (individuali istorija, asmenybės tapšmas), autobiografinis romanas – trečiosios sąlygos a) dalies (autoriaus, pasakotojo ir personažo ar pagrindinio veikėjo tapatumas), autobiografinė poema – pirmosios sąlygos b) dalies (prozinė kalbos forma), dienoraštis – trečiosios sąlygos b) dalies (retrospektyvi pasakojimo perspektyva).

Modernios autobiografijos pradžią Lejeune'as nukelia į XVIII a. pabaigą⁴. Tuo metu iškyla du nauji dalykai: atrandama atskiros asmens, individo vertė ir susiklosto tam tikra asmens koncepcija. Žmogus pradeda save aiškinti savo paties istorija, kurioje ypatingą vietą užima vaikystė ir paauglystė. Rašyti autobiografiją – tai aprėpti savo asmens visumą, atlikti grįžtamąją

savo „aš“ sintezę. Vienas patikimiausių būdų atpažinti autobiografiją yra pasverti, kokią vietą joje užima pasakojimas apie vaikystę, t. y. įsitikinti, ar pasakojime vyrauja asmenybės genezė.

Autobiografija nėra tik malonūs, talentingai papasakoti atsiminimai. Ji turi atverti esminių žmogaus vientisumą, būti prasminga ir atitikti ištikimybės (*la fidélité*) bei nuoseklumo (*la cohérence*) reikalavimus. Kadangi neįmanoma papasakoti viso gyvenimo, autobiografija turi remtis dvejopa faktų atranka: atliekama atminties ir atliekama rašytojo, kuris atrenka atminties atgaivintus faktus. Autobiografiją sudaro atrinkti ir tam tikru būdu išdėstyti faktai bei detalės, kurie tiesiogiai atspindi autoriaus įsivaizduojamą pagrindinę jo gyvenimo liniją. Labiausiai pavykusiose autobiografijose ši derinį papildė atrinktų faktų reljefiškumas – išgyventos patirties turtingumas ir įvairovė.

Skyriuje apie autobiografijos ir autobiografinio romano santykį iškeliami dar viena autobiografijos žanrą grindžianti sąlyga – tikėjimas ir pasitikėjimas (*un genre fondé sur la confiance, un genre „fiduciaire“*). Atidžiau pažvelkime į Lejeune'o argumentaciją. Konstatavęs esminę abiejų žanrų giminystę, autorius nurodo pagrindinius, daugiausia išorinius, autobiografijos ir autobiografinio romano skirtumus. Autobiografija beveik visuomet yra pasakojimas pirmuoju asmeniu, o romanas – trečiuoju. Tačiau ir romane galima pasakoti pirmuoju asmeniu. Kalbant apie autobiografiją daroma prielaida, kad autorius, pasakotojas ir pagrindinis veikėjas sutampa. Pats tekstas niekaip negali pagrįsti tokios prielaidos, todėl autobiografai, kitaip nei romanistai, iš pat pradžių turi sudaryti autobiografinę sutartį (*le pacte autobiographique*). Tokios sutarties formos būna įvairios: pavadinimas, paaiškinimas, atsiprašymas, viešas ketinimų suformulavimas, dedikacija, preambulė, baigiamoji išvada, knygos pasirodymo metu duo-

³ Lejeune, 1998, 10.

⁴ 1782 m. Jeanas Jacques'as Rousseau išleidžia pirmąsias šešias *Išpažinties* (*Les Confessions*) knygas (*ten pat*, 26). Be Lejeune'o nurodytų dalykų pažymėtini bendrieji „vieno iš labiausiai autoreferentiškų amžių“ pokyčiai: išrandami nauji informacijos kanalai, komunikacijos būdai, atsiranda naujų recepcijos galimybių ir literatūros institucijų (žr. *Littérature française du XVIIIe siècle*, par M. Delon, P. Malandain, Paris: Presses Universitaires de France, 1996, 4).

dami interviu. Jeigu autorius nepareiškia, kad jo tekstas autobiografinis, skaitytojas neturi jokio pagrindo jį tokiu laikyti.

Autobiografiją nuo romano skiria nuoširdus autoriaus ketinimas aprėpti ir suvokti savo gyvenimą bei pasakyti tiesą. Būtent nuoširdus ketinimas (*le projet, sincère, de dire la vérité*), o ne absoliutus nuoširdumas, kuris yra neįmanomas. Žinoma, natūralu reikalauti, kad autobiografas pasakytų tiesą, tačiau naivu pykti, jei tai ne visai pavyksta: nėra tiesos, egzistuojančios nepriklausomai nuo jos ieškančio žmogaus. Už empirišką tiesos paiešką autobiografijoje įdomesnis požiūrio kampas, kuriuo autorius/pasakotojas žvelgia į savo nugyventus metus ir jų prasmę.

Lejeune'as pabrėžia autobiografijos žanro paradoksalumą: kad autorius/pasakotojas įgyvendintų savo nuoširdų ketinimą, jis turi pasinaudoti įprastiniais fikcijos instrumentais. Nuoširdumo ir fikcijos prieštara nėra tokia neįveikiama, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio. Autobiografijos skaitytojas neturi pamiršti, kad jo skaitomas tekstas yra tam tikromis sąlygomis sukurta fikcija. Autobiografija – ne tik parašytas tekstas, bet ir literatūros reiškinys, kuris pradeda veikti, kai susikuria rašytojo–leidėjo–skaitytojo grandinė. Šios jungties atsiradimas iš esmės pakeičia literatūrinės komunikacijos prigimtį ir pavertčia ją asmenine komunikacija. Lejeune'as pabrėžia svarbų tokios komunikacijos aspektą: skaitytojas susidomės asmens istorija, jeigu tas asmuo bus vertas jo dėmesio. Todėl rašyti turi vieši, gerai žinomi, visuomenei nusipelnę žmonės. Tokios autobiografijos yra, pavyzdžiui, Jeano Jacques'o Rousseau *Išpažintis* arba François René de Chateaubriand'o *Pomirtiniai užrašai* (*Mémoires d'Outre-Tombe*). Niekas neginčija žmogiškosios, istorinės ar literatūrinės šių autobiografijų vertės, nors ne visada pritaria autorių pažiūroms.

Skaitytojo tikėjimas ir pasitikėjimas rašančiuoju asmeniu yra svarbi autobiografijos receptijos prielaida, nes pagal Švietimo epochoje išivyravusią kūrybos ir praktikos sampratą, literatūra nebėra tik kelių prakilnių protų ar didžiųjų kūrėjų užsiėmimas. Literatūra tampa visuomenės reikalu, aprėpia visas jos gyvenimo ir minties formas, virsta laboratorija ir atliepia tai, kas nepaliamajam žavi, jaudina, sutelkia ir nukreipia žmones.

Autobiografijos ir jai artimų žanrų opozicijos įtikinamai rodo, kad lengviau nubrėžti teorines, o ne praktines ribas. Jozefo Franko *Atsiminimai apie Vilnių*⁵ leidžia patikrinti, kaip veikia teorinis modelis, sukonkretinti analizę ir išvadas.

Lejeune'as atkreipia dėmesį, kad autobiografijos ir memuarų skirtumas buvo suvoktas dar XIX a. viduryje: autobiografija galima vadinti memuarus, daugiau pasakojančius apie žmones negu apie įvykius, kuriuose jie dalyvavo. Memuarai arba atsiminimai – tai užrašai apie įvykius, kuriuose dalyvavo arba kurių liudytoju buvo užrašų autorius. Taip memuarai priartėja prie analų, kronikų, komentarų.

Franko knygos antraštiniame puslapyje su skaitytoju sudaryta sutartis – „Biografiniai memuarai“ („Mémoires biographiques“) – kreipia į dvejopą *Atsiminimų* skaitymą: kaip memuarų ir kaip autobiografijos⁶.

⁵ Jozefas Frankas, *Atsiminimai apie Vilnių*, iš prancūzų k. vertė ir paaiškinimus parengė G. Dručkutė, Vilnius: Mintis, 2001.

⁶ Franko tekstas atitinka bent kelias sutarties sąlygas: tai ir ketinimų suformulavimas Vilniaus laikotarpio pradžioje (p. 47), ir nuolatinis ryšio su skaitytoju palaikymas („jus sudomins apie jį pateiktos žinios“, p. 52; „nevardysiu skaitytojui kokčių smulkmenų“, p. 67; „apie tai pasakosiu vėliau“, p. 203; „tegu mano skaitytojui būna atidūs“, p. 290; „pastabų būta labai tikslių; vėliau daugelį iš jų patikrinau vietoje; jas, be abejo, perskaitysite su malonumu“, p. 381 ir t. t.), ir publikacijos pažadas knygos pabaigoje: „Nuostolius atlygins pelnas, gautas iš leidėjų už dienoraštį, kuriame aprašyta visa, kas dėjosi Vilniaus universitete“ (p. 573).

Memuarų autorius rašo kaip liudytojas: jis pasakoja apie įvykius, kuriuose dalyvavo ne tik jis pats, bet ir kiti žmonės. Frankas ir veikia, ir mato, ir liudija. Viename iš pirmųjų Vilniaus laikotarpį pradedančių skyrių patikslinamas jo, kaip memuaristo, uždavinys:

Tačiau laikas baigti keliautojo užrašus ir imtis istoriko plunksnos. Prasideda naujas šių prisiminimų etapas. Apžvelgęs savo šeimos pusšimčio metų istoriją, esu, taip sakant, priverstas išplėsti pasakojimo horizontus. Apsigyvenęs šalyje, kurios visai nepažįsta mano skaitytojai, nebegalėsiu tęsti mūsų biografijų, iš anksto nesu pažindinęs su aplinka, kurioje atsidūriau.⁷

Kaip matyti iš šios citatos, Jozefo Franko ir jo tėvo Johano Peterio gyvenimo aprašymus („mano šeimos pusšimčio metų istorija“, „mūsų biografijos“) siekiama esmingai papildyti mažai pažįstamo krašto istorija ir politinės padėties įžvalgomis. Memuaristas liudija socialinių ir istorinių grupių gyvenimo faktus. *Atsiminimuose apie Vilnių* Franko žvilgsnis aprėpia nemažą laiko tarpsnį (1804–1823) ir erdvės plotą (Vilnius, Peterburgas, Maskva, Varšuva, Krokova, Viena). Autoriaus pasakojimo objektas yra gerokai didesnis už jį patį – tai įvairių, labai skirtingų tautinių, socialinių ar istorinių visuomenės grupių gyvenimas, kurį būtų galima palyginti su plačia epine drobe. Anekdotai, tragiškos, linksmos ar pikantiškos „žanrinės scenos“, taiklūs portretų eskizai pagyvina ir nuspalvina šį paveikslą. Nors Frankas rašo kaip liudytojas, jis išsaugo ir asmeninį požiūrį – nuoširdų tikėjimą žmogaus protu, optimistinę ateities viziją. Šios nuostatos, kaip ir atvirumas, imlumas, entuziazmas, tolerancija, būdingos daugeliui Švietimo epochos žmonių. Kartu ir kritiškumas. Kaip kritiškumo pavyzdį galima paminėti nuo-

⁷ Frankas, 2001, 47.

lat deklaruojamą neigiamą imperatoriaus Napoleono vertinimą: šis žmogus esąs taikos ir ramybės, tvarkos ir stabilumo priešas, jis neprotingas, nes destruktyvus. Memuaristas akivaizdžiai siekia prisiliesti prie savo epochos istorijos⁸.

Lejeune'as, kalbėdamas apie autobiografiją, akcentuoja retrospektyvumą ir vaikystės reikšmę. Franko *Atsiminimai* – retrospektyvus pasakojimas, kurį nuo pirmo iki paskutinio puslapio užrašė subrendusi, visiškai susiformavusi asmenybė, jau pasitraukusi iš aktyvios veiklos. Sudėtingame XVIII a. pabaigos–XIX a. pirmosios pusės kontekste rašytojui buvo svarbu papasakoti apie tėvo ir savo paties gyvenimus, apibendrinti profesinę, visuomeninę, kultūrinę patirtį. Johano Peterio Franko šlovė buvo pasklidusi po visą Europą, Jozefas Frankas taip pat buvo iškili asmenybė: garsus gydytojas, Universiteto profesorius, visuomenei ir kultūrai daug nuveikęs žmogus. Šie faktai neabejotinai turėjo paskatinti skaitytojų susidomėjimą ir pakelti *Atsiminimų*, prie kurių Frankas triūsė iki mirties, vertę bei patikimumą⁹.

Franko pastangose įamžinti savo ir tėvo gyvenimus galima įžiūrėti ir pedagoginių, didaktinių tikslų¹⁰. Autorius neabejoja dėl *Atsimini-*

⁸ Frankas tęsia Saint-Simono tradiciją: memuarai turi išsaugoti kritišką ir poleminę intonaciją, o memuaristo – privilegijuoto istorijos liudytojo – žvilgsnis privalo būti skvarbus, aštrus, demaskuojantis. Žr. Jean-Jacques Tatin-Gourier, *Lire les Lumières*, Paris: Dunod, 1996, 137.

⁹ Abiejų Frankų veikla ir sūnaus parašyti *Atsiminimai* dar sykį pademonstravo Švietimo amžiuje įvykusią slinktį: „nuo aristokratų duotybės ideologijos“ prie „nuopelnų ideologijos“ prie (Tatin-Gourier, 1996, 138). XVIII a. visuomenės filosofai, apmąstydami pilietiškumo sąvoką, priėjo prie išvados, kad atskirų individų garbė, šlovė ir interesas yra ne kas kita kaip dorai išpildyti jų socialiniai vaidmenys (žr. *Littérature française du XVIIIe siècle*, 1996, 230).

¹⁰ Apie memuarų, autobiografijos ir didaktikos ryšį žr. Tatin-Gourier, 1996, 140.

muose ir anksčiau išleistų *Kelionių aprašymų* tomuose įamžintos patirties vertingumo, paveikimo ir džiaugiasi, kad yra skaitomas Rusijos imperijoje bei Lenkijoje, kur, anot jo, reikia dar daug ką nuveikti pažangos labui:

Po praktikos ir akademinio darbo likdavo pakankamai laiko kitiems užsiėmimams, kad ir *Kelionių* antrojo tomo redagavimui (pirmasis buvo šiltai sutiktas Peterburge). 1804 m. spalio 12/24 d. kunigaikštis Čartoriskis ta proga rašė:

*Pone, Jūsų debiutas Vilniuje sutapo su pasirodymu kūrinio, kurį teikėtės atsiųsti ir man. Veikale išsamiai aprašytos užsienio šalių gydytojų įstaigos. Tai labai naudinga ir įdomu. Knygą perverčiau su malonumu, ją parodysiu jų Ekscelencijoms švietimo ministrui grafiui Zavadovskiui ir vidaus reikalų ministrų grafiui Kočubėjui. Jie labai rūpinasi imperijai reikalingų įstaigų kūrimu.*¹¹

Atsiminimai gali būti tarnavimo visuotinei gerovei pavyzdys. Kita vertus, nevienodai išsivysčiusių, skirtingą raidos laipsnį pasiekusių šalių sugretinimas leidžia patikrinti ir jų, ir savo pačių laimėjimus bei atsilikimą.

Kokia vieta *Atsiminimuose* skiriama vaikystei? Tenka konstatuoti, kad knygoje nėra jokių užuominų apie asmenybės tapsmui nepaprastai reikšmingą gyvenimo pradžią. Žiūrint formaliai, Franko *Atsiminimai* neatitinka griežto Lejeune'o reikalavimo autobiografijoms. Tačiau lietuviška medžiaga yra tik maža dalis daugiau kaip tris tūkstančius puslapių sudarančio Franko atsiminimų teksto. Laikantis chronologinės pasakojimo linijos, vaikystė, paauglystė, studijų metai „grįžtamuoju ryšiu“ atkuriami pirmajame, dar neišleistame, rankraščio tome.

Brandžios ir iškilios asmenybės veiklą reprezentuojantys *Atsiminimai apie Vilnių* pagilina kai kuriuos psichologinius „literatūros, ku-

roje kalbama apie save“ aspektus. Vakarų kultūroje ir literatūroje antikinis imperatyvas „pažink pats save“ turi ilgą tradiciją. Atgaivintas Renesanso laikais, šis imperatyvas, keičiantis epochoms, pasipildė naujais bruožais, apaugo įvairiomis interpretacijomis. Klasicizmo amžiaus moralistams ypač rūpėjo „nustatyti tinkamus žmogaus minčių, įsitikinimų, norų, pareigų ir veiksmyų santykius“¹², nes jie gerai suvokė šių santykių sudėtingumą ir moralinio žmogaus ugdymo būtinybę. Vėl sugrįžęs antikinis žmogaus idealas (savitvarda, proto viršenybė, kova su bet kokiomis barbarybės apraiškomis ir visuomenės, ir individo gyvenime) buvo papildytas klasicistiniu „gero skonio“ reikalavimu. François de La Rochefoucauld mintys apie tūkstantveidę savimeilę – slaptąjį žmogaus minčių, jausmų, norų, ketinimų, veiksmyų variklį – atskleidė „gražios moralistų programos“¹³ ribas. Šiuo požiūriu Frankas yra gana artimas kultūros ir literatūros raidos išpuoselėtam žmogaus idealui: gerai žinantis ko nori, kryptingai veikiantis, paisantis padorumo ir „gero skonio“. *Atsiminimai* demonstruoja autorius asmenybės universalumą, suformuotą jau Antikos laikais: įvairialypė profesinė veikla, daugybė labdaros projektų, dalyvavimas kultūroje, geras meno, ypač muzikos, išmanymas. *Atsiminimai apie Vilnių* leidžia daryti ir dar vieną svarbią išvadą apie Švietimo epochoje pradėtą savimeilės reabilitavimą: nuo šiol savimeilė suvokiama nebe kaip dvasios būseną, bet kaip nepakeičiamas žmogaus vadovas, kuriuo negėda remtis viešai. Teigiama, kad žmogaus teisė ir pareiga yra mylėti patį save, vadovautis prigimtinais instinktais, siekti malonumo, kuris yra patikimiausias žmogaus sveiko ryšio su aplinka ženklas. Fran-

¹¹ Frankas, 2001, 68–69.

¹² *Littérature française du XVIIIe siècle*, 1996, 228.

¹³ *Ten pat*, 229.

kas ir jo tėvas jaučia didelį malonumą mažindami barbarybę, žmonių tamsumą, su kuriais susidūrė vos pervažiaavę nepažįstamos šalies sieną¹⁴. *Atsiminimų* autorius pasiūlo daugybę Vilniaus universiteto ir Lietuvos visuomenės padėties gerinimo idėjų, kurių daugelį jam pavyksta įgyvendinti, bet neslepia ir pasitenkinimo gerai atliktu darbu. Į viešumą išėjusi savimeilė atneša ne tik asmeninės, bet ir visuomeninės naudos.

Taigi kaip Lejeune'o pasiūlytas teorinis modelis veikia Jozefo Franko *Atsiminimuose apie Vilnių?* Prancūzų teoretikas teigia, kad skirti

---

¹⁴ „Nejau neižvelgėt bukumo ir klastos tų ponų veiduose? Ar nepastebėjot jų kvailai suktos šypsenos, mums prabilus apie būtinus geram universitetui įrengimus?“ „Ką gi, – atsiliopė tėvas, – pabandysime išplėsti Universitetą iš jų rankų. E, drauge mano, nepraraskite drašos. Apsiprasime ir tada veiksime. Pradžia visada sunki, vargas tam, kas iškart pasiduoda.“ (Frankas, 2001, 46)

tarp memuarų ir autobiografijos įtvirtina intencija: ar autorius norėjo parašyti savo asmens, ar savo epochos istoriją. Autobiografijoje diskurso objektas yra pats pasakojantysis asmuo. Memuaruose atskiriami autorius ir siužetas. Lejeune'o analizė ir išvalgos leidžia nustatyti autobiografijos ir atsiminimų santykį Franko tekste. Franko biografiniuose memuaruose į vieną visumą surizgę autobiografinis siužetas ir memuarinis pasakojimas, asmuo ir visuomenė, žmogaus gyvenimas ir istorija. Visų pirma išskyla subjektyvus faktorius, kuriam skiriama ir didžioji vėlesnių Lejeune'o tyrinėjimų dalis. Tokio masto asmenybei kaip Frankas autobiografijos dėmai aiškiai per siauri. Jis tiesiog atsiliopė į savo epochos reikalavimus – nė vienai kartai taip nerūpėjo jos pačios reprezentacija kaip tai, kuri subrendo Švietimo epochoje.

LA THÉORIE ET LA PRATIQUE D'AUTOBIOGRAPHIE (PHILIPPE LEJEUNE ET JOSEPH FRANK)

Genovaitė Dručkutė

Résumé

Le présent article se pose deux buts. Le premier est de faire connaître les recherches sur l'autobiographie de Philippe Lejeune, en prenant pour base son livre *L'autobiographie en France* où sont traitées les questions essentielles du genre autobiographique. Le deuxième but est de vérifier l'efficacité du modèle théorique élaboré par Lejeune. L'opposition entre l'autobiographie et les mémoires est illustrée par les

Mémoires biographiques de Joseph Frank embrassant la période de Vilnius (1804–1823). L'analyse du texte de Frank laisse constater la double intention de l'auteur: celle de décrire sa vie et celle de donner une histoire de son époque. Dans ce cas, le récit autobiographique et les mémoires historiques forment une unité indissoluble.

Gauta 2004 02 15
Priimta publikuoti 2004 03 08

Autorės adresas:
Literatūros istorijos ir teorijos katedra
Vilniaus universitetas
Universiteto g. 5
LT-01513 Vilnius
El. paštas: visuot.lit@flf.vu.lt